

Inhoud

- 1 Inleiding 11
- 2 Heb ik recht van spreken? 16
- 3 Bek houden of je bent dood, hoer 26
- 4 Totaal anders, precies hetzelfde 40
- 5 Ja, nee, misschien 55
- 6 Dat heb je ervan 66
- 7 Kom op, zeg 75
- 8 Reddend werk 79
- 9 De Abdulali-richtlijn voor reddend werk
na een verkrachting 92
- 10 De officiële versie 94
- 11 Verstikkende liefde 101
- 12 Even pauze om te huiveren 113
- 13 Een tas met gebitten 117
- 14 Prins Heerlijk 127
- 15 De sleutel tot het koninkrijk 137
- 16 Even pauze voor wild geraas 143
- 17 Recept: eenmaal daags een beleefd gesprek 146
- 18 Van je familie moet je het hebben 162
- 19 Even pauze voor iets verwarrends 168
- 20 Je vrijheid ontnomen, je vreugde ontnomen 170
- 21 Luctor et emergo 183
- 22 Even pauze om te balen 187
- 23 Het goede van vergeven 188
- 24 Bij jou was het erger dan bij mij 196
- 25 Nette meisjes overkomt dat niet 202
- 26 Verkrachtingspreventie voor beginners 216

27	Jongens zijn nu eenmaal...	217
28	Even pauze om angst te voelen	225
29	De hele catastrofe	227

Noten 232

Bronnen 241

Woord van dank 243

Disclaimer

Voor dit boek heb ik geput uit mijn eigen verhaal en dat van anderen. Niets is verzonnen, al heb ik me om privacy-redenen kleine vrijheden veroorloofd ten aanzien van namen, plaatsen en dergelijke. In een enkel geval heb ik een pseudoniem gebruikt. Elk citaat in dit boek is naar waarheid opgetekend, maar als ik schrijf dat de oom van A het heeft gezegd, kan het in werkelijkheid door de vader van B gezegd zijn. Het klopt allemaal, maar niet per se in exact dezelfde volgorde die ik heb gehanteerd.

Inleiding

Het licht trok weg uit de kamer, uit het raam waardoorheen
het naar binnen was gekomen.

— Raymond Carver, *Beginners* (oorspronkelijk *What We Talk
About When We Talk About Love*)

Verkrachting trekt het licht weg. Net als de ijzingwekkend griezelige Dementors van J.K. Rowling zuigt het alle vreugde weg. En verkrachting trekt niet alleen het licht weg uit het leven van de slachtoffers, maar ook uit elk zinnig gesprek over dit thema. Over verkrachting wordt vaak zo onberedeneerd of zelfs regelrecht bizar gepraat. Verkrachting is het enige delict waarbij men reageert door het *slachtoffer* te willen opsluiten. Het is het enige delict dat zo erg is dat het slachtoffer onherstelbaar beschadigd heet te zijn, maar ook weer niet zo erg dat de dader net als andere criminelen gestraft moet worden.

Ik wil weer wat licht binnenlaten.

Verkrachting. Wat een rauw, grimmig woord. In het Hindi is het *balatkaar*. In het Fins *raikata*. In bahasa Indonesia *memperkosa*. In het Arabisch *aightisab*. In het Sloveens *posiltsvo*. In het Zoeloe *ukudlwegunla*. In het Engels *rape*. Dat laatste woord zou afkomstig zijn van het Latijnse *rapere* – roven, meevoeren, maar sinds zevenhonderd jaar heeft het de betekenis ‘met geweld nemen’. In de Romeinse rechtspraak heette het ontvoeren van een vrouw en haar al dan niet tot gemeenschap dwingen ‘schenken’. Dat klinkt gruwelijk en misleidend, alsof het om iets

frivools gaat, een spelletje. Aan de andere kant meldt het *Oxford English Dictionary* droogjes dat *rape* afkomstig is van het woord *rapa*, dat knolraap betekent. Zelfs de herkomst van het woord wekt verwarring.

Ik denk aan willekeurige voorbeelden uit mijn eigen omgeving – een vriend die met zijn vriendin een leuke avond had op een strand in Nicaragua, tot hij bewusteloos werd geslagen en zij werd verkracht; een vriendin die op een Grieks strand lag te zonnebaden en door een stel ‘politieagenten’ werd verkracht; een andere kennis die een romantisch avondje had met een nieuwe liefde, die zich vervolgens met geweld aan haar vergreep. Hoe hebben we kunnen evolueren tot een soort waar verkrachting schering en inslag is? Wanneer hebben we onszelf toegestaan zo te worden? Soms vraag ik me af of slechte tafelmanieren als een ergere schending van de etiquette gelden dan onder dwang iets inbrengen in een lichaamsopening waar een ander af hoort te blijven.

Ik ben benieuwd in welke kast de boekwinkels dit boek gaan zetten. Bij Essays? Lijkt me sterk. Bij Sociologie? Niet erudiet of wetenschappelijk genoeg. Bij Psychologie? Nee, te eigenzinnig. Bij Research? Niet diepgravend genoeg. Bij Memoires? Ik mag hopen van niet. Het is makkelijker te zeggen wat dit boek níet is, omdat het niet naadloos binnen een bepaald genre past. Dat is ook precies mijn bedoeling, want de ruimte die zo ontstaat biedt mij bewegingsvrijheid. Ik kan doen waar ik zin in heb, en dat heb ik ook gedaan. Ik kan over de wereld zwerven en op internet grasduinen en blijven hangen waar ik wil, gesprekken voeren met mensen die me interessant lijken en mijn eigen conclusies trekken – of niet. Ik ben volkomen bereid mijn geloofwaardigheid als overlever van een verkrachting schaamteloos uit te buiten om te generaliseren

en mijn mening te spuien, maar daarbij spreek ik alleen voor mezelf en voor niemand anders.

Goed, waar gaat dit boek over? Het gaat over waar we over praten, maar ook waar we níét over praten. We praten te weinig over fobieën die het verwerken van een verkrachting moeilijker maken. We praten te weinig over opnieuw vertrouwen opbouwen. We praten te weinig over vreugde en woede en hoe we beide een plek kunnen geven in ons leven.

Een paar weken na mijn verkrachting begon ik met mijn studie. Ik betrok mijn studentenkamer met de fysieke sporen nog zichtbaar op mijn lijf: een buil op mijn hoofd en mijn enkel in het verband. Dat verband was niet het gevolg van wat mijn verkrachters hadden gedaan. Een paar dagen na mijn verkrachting was ik op het strand, zo blij dat ik nog leefde dat ik met een reuzenstap van de stoep voor ons strandhuis sprong en mijn enkel verstuurde. Op de universiteit heb ik me als een passagierende matroos in de vrouwenbeweging gestort – eindelijk was ik onder mijn mensen, dit was mijn plek! En dat is het nog steeds. Als je zeventien bent, met een buil op je hoofd van een gewelddaad die je bijna het leven heeft gekost en verband om je enkel van puur geluk dat je nog leeft, praat je algauw in clichés. Ik liep mee in demonstraties en riep ‘Ja is ja! Nee is nee!’ Later, toen ik trainingsbijeenkomsten voor politiemensen en artsen gaf, oreeerde ik vol overtuiging dat verkrachting niets te maken heeft met seks.

Nu weet ik beter: wie ja zegt, bedoelt niet altijd ja; en verkrachting heeft soms wél te maken met seks.

Er is een hoop veranderd in hoe we over verkrachting praten. In India wordt de laatste paar jaar veel openlijker over verkrachting gediscussieerd. Bij mij thuis is het een heel normaal gespreksthema. Als we onze kinderen laten

meeluisteren met gesprekken over genocide, racisme, brazilians en het onontkoombare smelten van de planeet, waarom zouden we een onderwerp als seksueel wangedrag dan mijden?

Het is goed om te zien dat het wereldwijde debat over dit onderwerp zich ook aan het verdiepen is: dankzij #MeToo is de onthutsende omvang van seksuele intimidatie in de schijnwerpers gezet. Nota bene op een moment dat in de vs het hoogste ambt van het land wordt vervuld door een man die prat gaat op zijn eigen seksuele strapatsen.¹ Heel verontrustend, des te meer als je hem vergelijkt met zijn voorganger, een waardige, geëmancipeerde man die in evolutie gelooft – van onze soort, van ideeën en opvattingen. Dat is allemaal buitengewoon interessant, maar ook verwarrend.

We moeten oog hebben voor wie aan dat debat deelneemt, en wie niet. De #MeToo-beweging is mondiaal, ja, maar wat is ‘mondiaal’? Laten we niet vergeten dat de man die buffelmelk bezorgt bij mijn familie in Maharashtra of het nieuwste kindbruidje van de koning van Swaziland misschien geen toegang hebben tot social media. Laten we niet vergeten dat je als transgender vijftig procent kans hebt om aangerand te worden² – maar aanmerkelijk minder kans op begrip en steun, laat staan gerechtigheid.

In dit boek ga ik mezelf tegenspreken. Verkrachting is altijd een catastrofe. Verkrachting is niet altijd een catastrofe. Verkrachting is een misdrijf als alle andere. Verkrachting is met geen enkel misdrijf te vergelijken. Alles is even waar. Behalve mijn fundamentele standpunt dat verkrachting een *misdrijf* is, met een *dader* en een *slachtoffer*, is voor mij niets in steen gehouwen.

Verkrachting trekt het licht weg. Ik wil weer een sprankje licht binnenlaten. Oplossingen heb ik niet, maar wel

de hoop dat ik in elk geval enig licht kan werpen op de vragen en aannames waar we allemaal mee rondlopen. We moeten over verkrachting praten, en we moeten het erover hebben hóé we over verkrachting praten.

Heb ik recht van spreken?

Haar onbeschaamdheid kostte haar de kop.

— Verlyn Klinkenborg, *The Rural Life*,
over een irritante muskiet

In 1980 was ik zeventien. We woonden sinds kort in de Verenigde Staten, waar ik mijn highschooldiploma had gehaald. Voor ik aan mijn studie begon, bracht ik met mijn vader en oma de zomer door bij familie in Bombay; mijn moeder en broer waren in de vs gebleven. Op een avond was ik op stap met een vriend toen we door vier gewapende mannen werden belaagd. Ze dwongen ons een berg op te gaan, verkrachtten mij, verwondden ons beiden en dreigden mijn vriend te castreren. Ze waren van plan ons te vermoorden, maar bedachten zich toen we ze van alles beloofden en lieten ons uren later gaan.

Een tamelijk kernachtige beschrijving van een lange, gruwelijke nacht, maar wel in essentie het complete verhaal. Veel interessanter is wat er daarna gebeurt is.

Een paar dagen later stond er in de plaatselijke krant een nogal bewonderend relaas van een ander ontvoeringsverhaal. Een getrouwd stel reed 's avonds op hun scooter naar huis. Ze werden staande gehouden door een stel mannen, die de vrouw meenamen. Haar man reed naar huis en verzweeg wat er gebeurd was. De volgende ochtend kwam de vrouw thuis, liep de keuken in, overgoot zich met petroleum, streek een lucifer aan en verbrandde levend. Volgens de krant had haar man niet ingegrepen.

Mijn vader en ik lazen het artikel allebei. Volgens mij besepte ik toen dat we blijkbaar een heel raar gezin waren, want we konden het geen van beiden bevatten. Waarom had die man geen aangifte gedaan? Waarom had die vrouw zelfmoord gepleegd? Waarom maakte haar zelfgekozen dood haar tot de heldin van het verhaal? Leefden we echt in dezelfde maatschappij?

Kennelijk mis ik het schaamte-gen waarmee andere Indiase vrouwen zijn geboren, want ondanks alle zelfverwijt, afschuw, trauma's en verwarring die ik na mijn verkrachting heb ervaren, is het geen moment bij me opgekomen dat ik iets gedaan had waarvoor ik me hoorde te schamen. En gelukkig voor mij dachten mijn ouders er net zo over.

Drie jaar later, in de vs, won ik een beurs voor een afstudeerproject over verkrachting in India. Vol naïef zelfvertrouwen toog ik opnieuw naar India, in de verwachting bosjes verkrachtingslachtoffers tegen te komen die graag hun verhaal kwijt wilden. Maar het liep even anders.

Ik vond wel een groep vrouwen, onder wie de fantastische Sonal Shukla en Flavia Agnes, voorvechtsters van de Indiase vrouwenbeweging in de jaren tachtig. Zij namen me mee naar Delhi, naar de eerste landelijke feministische vrouwenmanifestatie. Niet gehinderd door levenservaring raakte ik helemaal bevlogen en keerde gevaarlijk opgeladen terug naar Bombay. Wat me zo boos maakte weet ik niet – al die mensen die zeiden dat verkrachting niet voorkwam bij 'ons soort mensen', de hogere klasse; die ouwe snoeper die had gehoord waar mijn scriptie over ging en vond dat dat hem het recht gaf om me te betasten; of gewoon mijn groeiende overtuiging dat ik onmogelijk de enige kon zijn, toch? Toch?

Mijn nieuwe feministische vriendinnen stookten het vuur van mijn verontwaardiging op en moedigden me aan